

Styrke Norges forsvarsevne – hvordan utløse mer kapasitet i uavhengig instituttsektor

FFA takker for godt møte med forsvarsminister Gram og forsknings- og høyere utdanningsminister Hoel torsdag 7.nov 2024.

FoU føringene i LTP for forsvarssektoren og forslaget om et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning er banebrytende. Vi setter stor pris på denne mulighet til å bidra med innspill til det videre arbeidet med oppfølging av LTP og med Systemmeldingen. Vi sender med dette en oppsummering av FFA sine innspill.

1. De uavhengige forskningsinstituttene kapasitet bør benyttes for å styrke Norges forsvarsevne

Forskningsinstituttene i FFA¹ er sikkerhetsbevisste, kundeorienterte, er vant til oppdragsforskning for næringsliv og offentlig sektor og har et sterkt internasjonalt samarbeid. Av samlet 33 forskningsinstitutter, har 14 institutter med til sammen ca. 3.400 forskerårsverk, erfaring med samarbeid med forsvarssektor og forsvarsindustri.

Instituttene har en kapasitet for å delta i tverrfaglig og tverrsektorielt forsknings- og teknologiutviklingssamarbeid som vil øke Norges forsvarsevne. De representerer en stor faglig bredde med relevans for forsvarssektoren, og kan bidra på samtlige forskningsbehov som beskrevet i kap. 10 i Langtidsplanen for forsvarssektoren.

Instituttene er i dag representert i alle regioner og bidrar med forskningskapasitet i hele Norge. Vi mener det er prinsipielt viktig at forsvarssektoren søker synergi gjennom samarbeid, og ikke bygger parallell kompetanse til eksisterende kompetanse. Vi er en liten nasjon og må dra lasset sammen og sørge for at forskningskapasiteten i militær og sivil sektor utnyttes best mulig. Som LTP for Forsvarssektoren også sier, må en satsing på nye lokasjoner som i Tromsø/Nord-Norge og ev i Trondheim også bygge på, og bidra til å forsterke, de allerede etablerte forskningsmiljøene i regionene.

2. Åpen konkurranse gjennom portefølje i Forskningsrådet vil mobilisere forskningsmiljø

Ny portefølje i Forskningsrådet er foreslått av utvalget som utredet "Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning. Det mener vi er et godt systemforslag. Økt konkurranse, slik LTP for Forsvarssektoren tar til orde for, vil mobilisere en bredde av forskningsmiljø. Konkurransen bør skje gjennom en ny portefølje i Forskningsrådet med tydelig innretning og et spekter av virkemidler inkl tematiske KSP, IPN/IPO, SFI/FME. Det forutsetter at relevansvurdering i tematiske prosjekter vektet parallelt med excellence i NFR- porteføljen; ranking etter excellence alene gir ikke den forskningen som trengs for å styrke forsvarsevne. Forsvarsdepartementet og

---

¹ [FFAs institutter](#)

Kunnskapsdepartementet bør gi klare premisser for forskningsbevilgningene gjennom tildelingsbrevet slik at intensjonen kan håndteres av Forskningsrådet.

Ny portefølje i Forskningsrådet må gis tilstrekkelig stort beløp. FD bør gi NFR styringssignaler om å planlegge på en portefølje med oppstart og første utlysning i 2025. En ny Portefølje i Forskningsrådet må komplettere "Forsvarsdepartementets tilskuddsordning til akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning", en ordning som vi opplever svarer direkte ut Forsvarsdepartementets kunnskapsbehov, på samme måte som ordningen med støtte til FoU-samarbeidsprosjekter mellom Forsvaret og industrien i Norge gjør.

3. Fjerne unødvendige systembarrierer og realisere FoU-potensial i forsvarssektoren

De uavhengige instituttenes kapasitet kan utløses hvis de relevante instituttene gis legitimitet i forsvarssektorens forskningsaktivitet (på linje med FFI). Da vil institutter kunne delta likeverdig med FFI i industrisamarbeidsprosjekter og sikkerhetspolitisk forskning. Legitimitet kan gis gjennom prekvalifisering eller andre godkjenningsordninger som omfatter faglig og sikkerhetsmessig vurdering².

Følgende barrierer bør fjernes:

- Sikkerhetsklarering bør kunne saksbehandles på 1-2 mnd. I dag kanselleres aktuelle samarbeidsprosjekter mellom forskningsinstitutter og bl.a. forsvarsindustrien pga for lang ventetid på sikkerhetsklarering. Instituttene har utviklet sin egen kompetanse i verdivurdering gjennom implementering av eksportkontrollforskriften, men vi ser også behovet for å styrke kunnskapsnivået i tiden fremover. Her etterlyser vi et kurstilbud og kort vei til ressurspersoner hos NSM og SKM.
- Forsvarsdepartementet bør tilrettelegge for dialog med forsvarssektorens behovseiere. Gjensidig utveksling av behov og muligheter mobiliserer instituttenes forskningskapasitet og kan synliggjøre nye muligheter for forsvaret. Det ligger et langsiktig utviklingspotensial i dette, men det er også aktuelt nå, bl.a. for utvikling av søknader til European Defence Fund.
- Anbefaling fra NFR, FFI og NSM om et helhetlig forskningssystem foreslår at sivile forskningsmiljø deler stillinger med FFI. Hvis forskningsinstituttene skal kunne avgi kapasitet til FFI i form av delte stillinger, må det kompenseres med ordinær timepris. Delte stillinger mellom uavhengige institutter og FFI, hvor institutt-forsker har feks 20% stilling i FFI, er ikke økonomisk mulig for de godkjente forskningsinstituttene som er faktureringsbasert og har i gjennomsnitt 10% grunnbevilgning. I motsatt fall vil en slik løsning kun utløse kapasitet hos statlige aktører som ikke er markedsorientert i sin forskning, dvs universiteter, høyskoler og statlige institutter.
- FoU-delen av utenlandske leverandørers industrisamarbeidsforpliktelse må gjøres tilgjengelig for de uavhengige instituttene slik at FoU prosjekter får lik faktor-uttelling som for FFI.
- De uavhengige instituttene bør gis adgang til å fremme prosjektforslag for Forsvarets forskningsforum.

---

² . LTP for forsvarssektoren kap. 10.1.3.2.

- Et utvidet forskningssamarbeid i forsvarssektoren må innebære akseptable kontraktsvilkår for alle parter. Det er ønskelig at man ser på de eksisterende vilkårene fra forsvarsindustrielle FoU-samarbeidsprosjekter, med tanke på bruksrett og royalties til bakgrunn og resultater og FFI sin rolle som både underliggende etat og potensiell deltaker i et åpent konkurransemarked. I visse tilfeller deltar FFI på lik linje med andre forskningsinstitutter i åpne konkurransearenaer som Forskningsrådet og EU-programmer.

4. Direkte tildeling gjennom tematisk grunnbevilgning

De uavhengige instituttene er i sin natur innrettet mot forskning for anvendelse, er fleksible og kan levere forskning og teknologiutvikling raskt.

En direkte tildeling av tematisk grunnbevilgning fra Forsvarsdepartementet til forskningsinstitutter med forsvarsrelevant fagområde bør vurderes. Grunnbevilgning (fra ulike kan benyttes til kompetansebygging og nettverksbygging, ikke til økonomisk aktivitet. I dette tilfellet kan en grunnbevilgning fra Forsvarsdepartementet i første fase være innrettet bl.a. for å støtte deltagelse og kompetanseutvikling innen NATO Science and Technology Organization.

Instituttene kan ta en større rolle i utdanningssamarbeid gjennom veiledning av Masterstudenter og PhD-stipendiater. Instituttene ordning InstPhD kan også styrkes med relevans for forsvarssektoren.

5. Samarbeid mellom FFI og uavhengige forskningsinstitutter må baseres på komplementaritet

Militære og sivile forskningsmiljøers kapasitet og komparative fortrinn må utnytte den felles forskningskapasiteten og ikke bygge opp parallelle kapasiteter som vil gi dårlig samlet utnyttelse av forskerkapasitet og økonomiske ressurser.

Samarbeidet mellom FFI og uavhengige forskningsinstitutter på Kjeller, i Trondheim og Tromsø/Nord-Norge bør styrkes vesentlig gjennom samarbeid mellom komplementære forskningsmiljø hvor hvert miljø gjør det en har best kompetanse og kapasitet på.

6. Ta i bruk forskningsinstituttene eksisterende infrastruktur

De sivile forskningsinstituttene har mange små og store forskningsinfrastrukturer som til dels er offentlig delfinansiert og til dels finansiert av instituttene selv. Disse bør utnyttes også i forsvarsforskning.

Vennlig hilsen

Anne Strømme Lycke
Styreleder FFA

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Forskningen er innrettet mot samfunnsutfordringene og bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Forskningsinstituttene er forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og akseleratorer for omstilling i samfunnet.